

Introducció

M. TERESA CABRÉ
Institut d'Estudis Catalans
Universitat Pompeu Fabra

JOAN VENY
Institut d'Estudis Catalans
Universitat de Barcelona

És un fet que vivim en una època d'especialitzacions. I la lingüística, tant la descriptiva com la històrica, no n'és una excepció. S'estudia generalment una llengua (el francès, l'occità, el castellà, el català, etc.), però rares vegades trobem l'enfocament global, romànic d'un problema. I és que la lingüística romànica va de caiguda. Els joves estudiants no s'hi senten atrets. Potser per haver llegit les *Observaciones previas* del llibre *Lingüística romànica* (1963, edició original; 1965, traducció castellana), de Heinrich Lausberg, on s'aconsella al futur romanista que es familiaritzi amb el grec i el llatí, que conegui totes les llengües romàniques, sense menystenir els seus dialectes ni els seus estadis antics (especialment del francès i de l'occità); que abordi l'estudi del germànic; que qui s'hagi centrat en el domini italià, tingui familiaritat amb l'etrusc i el grec; qui en el domini romanès, tingui present l'albanès i l'eslau eclesiàstic; qui en l'hispanic, no oblidi l'àrab i l'eusquera, etc., i que també s'enllamineixi amb el contorn cultural, com és ara la primitiva cultura popular, la història econòmica i la cultura cristiana, sense oblidar la *Vulgata* i el *Missale Romanum*. Un programa altament ambiciós, difícilment assolible, especialment en l'època que ens ha tocat viure, on la cultura de l'esforç rarament és practicada.

Els responsables dels programes d'ensenyament universitari sembla que s'hagin fet ressò d'aquest minvat interès, eliminant l'assignatura dels plans d'estudi, així com la titulació de filologia romànica; fins i tot la paraula *filologia* ha estat bandejada més d'una vegada, com si tingués la titlla d'arcaica i passada de moda. Tal situació ha provocat que aquest tema figuri a debat en diverses reunions científiques internacionals, com la de Santiago (*Quelle linguistique romane au XXIe siècle?*, París, 2010). Més recentment, la Universitat de Roma, la Sapienza, ha reu-

nit més de trenta directores de revistes de romanística d'Europa i Amèrica que, sota el títol *Fra autore e lettore: la filologia romanza nel XXI secolo fra l'Europa e il mondo* (2-4 de febrer de 2011), han debatut el problema presentant una perspectiva de la disciplina i, al mateix temps, donant compte de la situació de les revistes d'aquest àmbit, la seva posada al dia i el seu futur, amb comentaris col·laterals i acords unànims respecte a les avaluacions dels articles que impliquen un rebuig de les normes oficials, que no satisfan de cap manera per no ajustar-se a les característiques de les publicacions que pertanyen al camp de les humanitats.

Conscients de la palpitant actualitat del problema, els organitzadors d'aquesta IV Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Institut d'Estudis Catalans, 23 d'octubre de 2009), que creiem en la bondat i els beneficis de la lingüística romànica per a un aprofundiment en els fets del llenguatge, hem vist la necessitat de posar en relleu els problemes que envolten aquesta disciplina, de veure les causes del seu declivi, de subratllar la importància del seu estudi, de plantejar-ne una renovació metodològica. I, per això, hem ajuntat en aquesta ocasió destacats romanistes del país que no es van espaventar davant la magnitud dels requisits lausbergians i que, amb la garantia de llur riquíssim cabal bibliogràfic, han acceptat d'ocupar-se del tema *La lingüística romànica al segle XXI*. Les seves intervencions són recollides en aquest llibre, dividides en dues parts. Formen la primera dues conferències, una del professor Badia i una altra del professor Sánchez Miret. La de l'exrector de la Universitat de Barcelona té per títol *La meua descoberta de la romanística (1949-1950)*, on el nostre homenatjat ens explica de forma amena les experiències de jove romanista per les grans universitats europees, amb l'emoció de la seva primera comunicació en el Congrés Internacional de lingüística romànica de Brussel·les (1949), els seus treballs en el Laboratori de Fonètica de Zuric (1950) i la seva relació científica i humana amb els grans romanistes del moment (Orr, Gardette, Jaberg, Jud, Hilty, Hubschmid, Schorta, Duraffour, Dauzat), que van consolidar la seva vocació de romanista i li van obrir nous horitzons per a la recerca. La seva conferència fa la impressió de ser un capítol de les seves memòries que, si és així, fem vots perquè un dia no llunyà vegin la llum. Constitueix la segona part una taula rodona sobre el tema escollit, moderada per José Enrique Gargallo (Universitat de Barcelona), i en la qual han intervingut altres il·lustres professors de la matèria: Mercedes Brea (Universitat de Santiago), Ramon Cerdà (Universitat de Barcelona) i Xavier Lamuela (Universitat de Girona), que han traçat una panoràmica de l'evolució de la lingüística romànica en els darrers decennis, amb els progressos que ha experimentat, especialment en tipologia, sociolingüística i geolingüística, l'aparició de nous manuals de romanística, la desviació generalista cap a estudis idioromànics, l'ampliació i actualització de mètodes, etc. Malgrat les dificultats del moment, de les exposicions dels participants es desprèn un clima optimista, car «la

lingüística romànica» —com diu Ramon Cerdà— «s'ha transformat, es transforma i coexisteix».

Aquesta Jornada se suma a les tres anteriors, que han abordat els temes de la dialectologia (2004), la sociolingüística (2005) i el pas del llatí al romanç (2007), àrees d'estudi cultivades pel professor Badia. Constitueix un homenatge més al docent, a l'investigador, a l'home, en reconeixença al seu mestratge, al seu exemple cívic, a la seva calidesa humana, a la seva fidelitat al país.